

Rodinné právo

prednáška č. 4

Práva a povinnosti rodičov k ich deťom

- Subjektom sú:
 - obaja rodičia, prípadne iba jeden z nich
 - rodičia mladší ako 18 rokov a zároveň starší ako 16 rokov, ak im takéto práva boli priznané rozhodnutím súdu (pozn. ide o situáciu, ak neuzavreli manželstvo s povolením súdu), ale platí, že ich deti musia mať určeného majetkového opatrovníka
 - manžel, ktorý nie je rodičom dieťaťa druhého manžela, pričom s týmto dieťaťom žije v jednej domácnosti (pozn. len pokiaľ ide o zabezpečenie výchovy dieťaťa)

Základné povinnosti rodičov

- každodenná výchova (sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu maloletého dieťaťa a o všestranný vývin)
- zastupovanie maloletého dieťaťa
- správa majetku maloletého dieťaťa

Základné práva rodičov

- vychovávať dieťa v zhode s vlastným náboženským a filozofickým presvedčením
- používať primerané výchovné prostriedky, pričom však platí, že pri ich použití nemôže dôjsť k ohrozeniu zdravia, dôstojnosti, duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa

Úprava rodičovských práv

- ak spolu rodičia maloletého dieťaťa nežijú, môžu uzavrieť dohodu o úprave rodičovských práv a povinností, prípadne o úprave rodičovských P a P môže rozhodovať súd
- súd môže konať aj bez návrhu, najmä môže určiť ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do výlučnej osobnej starostlivosti
- súd môže rozhodnúť o úprave styku dieťaťa nielen s jeho rodičom, ale aj s blízkymi osobami
- súd rozhoduje vždy s prihliadnutím na najlepší záujem maloletého dieťaťa
- k úprave rodičovských P a P teda nedochádza len po rozvode manželstva, ale môže k tomu dôjsť aj počas jeho trvania
- súd môže v odôvodnených prípadoch rozhodnúť aj o obmedzení styku maloletého dieťaťa s rodičom

Zásahy do rodičovských práv a povinností

- možný zásah sa týka výkonu všetkých rodičovských práv a povinností okrem vyživovacej povinnosti rodičov k maloletému dieťaťu
- vždy sa sleduje, či je to v záujme maloletého dieťaťa
- Zásah môže smerovať iba voči jednému z rodičov alebo aj voči obojom súčasne
- súd môže pozastaviť výkon rodičovských P a P (pozn. ak existuje prekážka vo výkone, malo by ísť o dočasné riešenie)
- súd môže obmedziť výkon výkon rodičovských P a P (pozn. ak žijú rodičia trvalo neusporiadaným životom alebo ak vôbec nevykonávajú svoje povinnosti, alebo ak nezabezpečujú výchovu v dostatočnom rozsahu)
- súd môže pozbaviť výkonu rodičovských P a P (pozn. ak došlo k zneužitiu výkonu práv najmä týraním, zanedbávaním, zlému zaobchádzaniu alebo ak opakovane po predchádzajúcom upozornení závažným spôsobom došlo k zanedbávaniu povinností)

V prípade, ak dôjde k zásahu do rodičovských práv a povinností u oboch rodičov súčasne alebo, ak druhý z rodičov z iného dôvodu nemôže vykonávať svoje rodičovské práva a povinnosti, tak:

- súd ustanoví maloletému dieťaťu poručníka (v prípade, ak došlo k pozbaveniu alebo pozastaveniu výkonu rodičovských práv a povinností)
- súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka (v prípade obmedzenia niektorých rodičovských práv a povinností)

Zastupovanie maloletého dieťaťa rodičom

- rodičia zastupujú v rozsahu úkonov, na ktoré nie je dieťa spôsobilé
- ak sa nedohodnú o podstatných veciach súvisiacich so zastupovaním alebo aj výchovou maloletého dieťaťa, môže ktorýkoľvek z nich podať návrh na súd, aby tento rozhodol za nich
- zákon demonštratívne určuje o akých veciach má rozhodovať súd – najmä vo veci vystaňovania do cudziny, správy majetku, určenia štátneho občianstva, udelenia súhlasu na poskytnutie zdravotnej starostlivosti, výberu školy
- rodič nemôže zastupovať maloleté dieťa, ak hrozí riziko konfliktu záujmov rodičov a dieťaťa alebo riziko konfliktu medzi záujmami maloletých navzájom, ktoré sú zastúpené tým istým rodičom
- Vo vyššie uvedenom prípade sa určí maloletému dieťaťu kolízny opatrovník
- K zániku funkcie kolízneho opatrovníka dôjde po vykonaní konkrétneho úkonu alebo skončení konkrétneho konania, v ktorom bol opatrovník určený na výkon funkcie

Správa majetku maloletého dieťaťa rodičmi

- rodičia sú povinní spravovať majetok s náležitou starostlivosťou
- môžu dosahovať výnosy z majetku, čiže majetok zhodnocovať
- výnosy sa majú použiť najmä na maloletého a jeho potreby, ale aj na uspokojovanie potrieb rodiny
- povinnosť odovzdať dieťaťu jeho majetok do 30 dní od nadobudnutia plnoletosti
- dieťa má právo požiadať o vyúčtovanie; môže tak urobiť v lehote 3 rokov od skončenia správy majetku, pričom svoje právo môže uplatniť na súde inak zanikne
- dieťa má nárok požadovať náhradu škody a bezdôvodného obohatenia v prípade, ak k ním pri správe jeho majetku došlo (pozn. tieto práva ostávajú zachované, § 114 OZ)
- správa majetku zaniká momentom dosiahnutia plnoletosti dieťaťa alebo v dôsledku obmedzenia, alebo straty rodičovských práv a povinností, prípadne v dôsledku ustanovenia majetkového opatrovníka

Majetkový opatrovník

- ustanovuje sa v prípade existencie ohrozenia záujmov maloletého dieťaťa pri správe jeho majetku rodičmi
- majetkového opatrovníka ustanovuje súd
- ustanovenie majetkového opatrovníka je možné len po rozhodnutí o obmedzení rodičovských práv a povinností
- majetkovým opatrovníkom môže byť FO alebo obec, alebo iná PO
- prednostne FO
- súd určuje v rozhodnutí o ustanovení majetkového opatrovníka presný rozsah majetku, ktorý bude spravovať
- majetok nemôže spravovať s neprimeraným rizikom
- po skončení funkcie sa predkladá povinne záverečný účet, kde sú uvedené všetky úkony a disponovanie s majetkom
- dôvody zániku: plnoletosť dieťaťa, smrť dieťaťa alebo opatrovníka, zánik dôvodu pre určenie opatrovníka, rozhodnutie súdu o pozbavení funkcie
- patrí mu náhrada nákladov a primeraná odmena z výnosu majetku, ktorú určuje súd